

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญ

ของศาสนาต่าง ๆ

ครูผู้สอน ครูวิจิต ล้อยศ

ครูศิริพร สิ้นสมุทรไทย

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์
สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ด้านความรู้)

- อธิบายหลักธรรมคำสอนผ่านสถานการณ์สำคัญตามที่กำหนดได้

(ด้านทักษะ กระบวนการ)

- วิเคราะห์ความสำคัญของหลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

(ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์)

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- มุ่งมั่นในการทำงานเป็นกลุ่ม

- ใฝ่เรียนรู้

(คุณลักษณะเฉพาะ)

- เห็นคุณค่าของหลักธรรมคำสอนผ่านสถานการณ์ของศาสนาต่าง ๆ โดยสามารถบอกประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจัดกลุ่มจำนวนเท่า ๆ กัน หรือ ตามความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกภายในห้อง (ครู/นักเรียนปลายทาง) จากนั้น ตอบคำถามต่อไปนี้ให้ครบถ้วน ถูกต้อง และว่องไว

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำชี้แจง (ต่อ) : โดยเขียนคำตอบลงใน
กระดาษสมุด หรือกระดาษ A๔ หากกลุ่ม
ใดเขียนคำตอบได้ครบถ้วนก่อนให้ทั้งกลุ่ม
ยกมือขึ้น พร้อมเปล่งเสียง “เฮ” พร้อมกัน
หลังจากนั้นครูจะเดินไปตรวจคำตอบ

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำชี้แจง (ต่อ) : กลุ่มที่ตอบถูกต้องเป็นกลุ่มแรกจะได้รับ ๒ ดาว หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม (ครูปลายทาง) ส่วนกลุ่มถัด ๆ ไปจะได้รับ ๑ ดาว

หมายเหตุ : หากสะสมได้ทั้งหมด ๒๐ ดาว สามารถนำมาแลกเปลี่ยน ๑ คะแนนประจำหน่วยได้ทันที

กิจกรรมก่อนบทเรียน

คำถาม : จากภาพหลักธรรมใดที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์การแสดงปฐมเทศนา แก่เหล่าปัญจวัคคีย์ และหลักธรรมนั้น มีความสำคัญอย่างไรต่อ พระพุทธศาสนา

ขอขอบคุณที่มาภาพจาก : ธรรมะไทย. วันอาสาฬหบูชา. <http://www.dhammadownload.com/mathai.org/day/asarahabucha.php>. ไม่ปรากฏวันลงข้อมูล

คำกล่าวเบื้องต้น

ในช่วงชีวิตของมนุษย์ทุกคนบนโลกใบนี้ต่างต้องเผชิญกับความทุกข์และความสุขที่ปะปนกันไป ไม่มีใครที่พบเจอแต่เฉพาะเรื่องเลวร้ายหรือมีแต่ความทุกข์แบบนี้ตลอดไป และในขณะเดียวกันก็ไม่มีผู้ใดที่ต้องประสบพบเจอแต่ความสุขอยู่ตลอดเวลา เพราะความทุกข์และความสุขเป็นของที่คู่กันเสมอ ๆ เปรียบเสมือนสภาวะต่างชั่ว ของชั่วบวกและชั่วลบ

คำกล่าวเบื้องต้น

ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์ทุกคนจะตั้งรับมือกับสภาวะปัญหาที่กำลังเผชิญเกิดขึ้นนี้
ได้อย่างไร ซึ่งตามหลักธรรมคำสั่งสอนของทางพระพุทธศาสนา ที่มีองค์
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระศาสดาเอก เป็นผู้ก่อตั้งศาสนาพุทธที่มี
อายุยืนยาวนาน จากคำสั่งสอนของหลักธรรม อริยสัจ ๔ ที่พระองค์
ทรงแสดงพระธรรมเทศนาเกี่ยวกับความหมาย

คำกล่าวเบื้องต้น

เรื่อง ของหลักความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ อริยสัจ ๔ สามารถทำ
ความเข้าใจได้ไม่ยากนัก แต่ในบางครั้ง สำหรับมนุษยปุถุชนทั่ว ๆ ไป
เรื่องของการเข้าใจให้ยอมรับกับความป็นจริงเป็นสิ่งที่ยากที่สุดนั่นเอง

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

จากเหตุการณ์การแสดงปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้าต่อเหล่าปัญจวัคคีย์ ทรงแสดงหลักธรรม **อริยสัจ ๔** ทั้งนี้ อริยสัจ คือ หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ยังคงเป็นอมตะ ทนสมัยและทันต่อเหตุการณ์ การที่คนเรามีความทุกข์เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำแบบสม่ำเสมอ นั้น ต้องการต้นเหตุแห่งความทุกข์ หรือที่มาของความทุกข์นั้น ๆ ที่ได้เข้ามากระทบจิตใจ

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

เพื่อนำไปสู่หนทางหรือแนวทางของการดับทุกข์ ที่เรียกกันว่า มรรคมีองค์ ๘ สำหรับหลักอริยสัจ ๔ เป็นหนึ่งในบทพระธรรม “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” พระธรรมเทศนาที่มีคำสอนของทางเดินสายกลาง หรือ “มัชฌิมาปฏิปทา” หมายถึง หนทางดับทุกข์ หรือ มรรคมีองค์ ๘ และ อริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์, สมุทัย, นิโรธ และมรรค

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

แม้ว่าหลักธรรมอริยสัจ ๔ จะมีเพียงองค์ประกอบหลัก ๔ ประการเท่านั้น แต่สาระสำคัญของอริยสัจ ๔ คือเป็นหลักธรรมที่ควรละและหลักธรรมที่ควรรู้สามารถนำมาศึกษาและประพฤติปฏิบัติตามในแนวทางของมรรคธรรมที่ควรเจริญ

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

ทั้งนี้ยังเป็นเส้นทางที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้และนำมาสั่งสอน **เทศนา** **เผยแผร่ให้แก่พระสาวกและพุทธบริษัททั้ง ๔** เป็นหลักธรรมของความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ ๔” คือแนวทางของการดับทุกข์ การปฏิบัติตามหลักธรรมอริยสัจ ๔ อยู่เป็นประจำเสมอ ๆ นั้น จะช่วยทำให้ รู้เข้าใจ เกิดสภาวะของการไตร่ตรองตามสถานการณ์จริงของหนทางดับทุกข์ได้

เนื้อหาประจำบทเรียน

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

ส่วนประกอบของหลักธรรมที่ควรเจริญแล้ว อริยสัจ ๔ คือ ดังนี้

- ๑) ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย, ความไม่สบายใจ
- ๒) สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
- ๓) นิโรธ คือ การพ้นจากความทุกข์ การดับจากความทุกข์
- ๔) มรรค คือ วิธีพ้นทุกข์ วิธีการดับทุกข์ หนทางของการดับทุกข์

กิจกรรมประจำบทเรียน

กิจกรรมคู่ “ระดมความคิด” เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง : **ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน** โดยให้นักเรียนสมมติสถานการณ์ เพื่ออธิบายการแก้ปัญหาตามหลัก “อริยสัจ ๔” โดยสังเขป ประกอบด้วย

- ๑) ทุกข์ : ความไม่สบายกายไม่สบายใจ
- ๒) สมุทัย : เหตุแห่งทุกข์
- ๓) นิโรธ : ความดับทุกข์
- ๔) มรรค : ทางดับทุกข์

ตัวอย่างเอกสาร

เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนา

ใบงานที่ ๔ เรื่อง แก้ปัญหาด้วยอริยสัจ ๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ หลักธรรมคำสอน
ผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

ใบงานที่ ๔ เรื่อง แก้ปัญหาด้วยอริยสัจ ๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ย้อนรอยศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่างๆ
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๑
ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำสั่ง ให้นักเรียนสมมติสถานการณ์ เพื่ออธิบายการแก้ปัญหาตามหลัก "อริยสัจ๔" โดยสังเขป

๑. ทุกข์ : ความไม่สบายกายไม่สบายใจ

สถานการณ์/เหตุ

วิธีการแก้สถานการณ์/ทุกข์

๒. สมุทัย : เหตุแห่งทุกข์

สถานการณ์/เหตุ

วิธีการแก้สถานการณ์/ดับสมุทัย

๓. นิโรธ : ความดับทุกข์

สถานการณ์/เหตุ

ภาวะที่เรียกว่านิโรธ

๔. มรรค : ทางดับทุกข์

หลักการ/หลักธรรม

แนวทางการปฏิบัติ

ประเด็นอภิปรายร่วมกัน

เรื่องหลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

จากการศึกษาหลักธรรมผ่านสถานการณ์สำคัญของพระพุทธศาสนา และการทำกิจกรรม “ระดมความคิด” นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

หมายเหตุ : ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้ตามความเข้าใจ และทัศนคติของนักเรียน

ฝากถึงครูและนักเรียนปลายทาง

เรื่องหลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอน รวมทั้งการรับชมเทป
บันทึกภาพการสอนย้อนหลัง คุณครูสามารถเข้าไปดาวน์โหลดและรับชมได้
ที่ www.dltv.ac.th และหากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสามารถส่งข้อความผ่าน
ทางอินบ็อกซ์ของ Page Facebook มุลินิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ในพระบรมราชูปถัมภ์ DLTV

ฝากถึงครูและนักเรียนปลายทาง

เรื่อง หลักธรรมคำสอนผ่านเหตุการณ์สำคัญของศาสนาต่าง ๆ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง หลักคำสอนสำคัญของศาสนาต่าง ๆ (๑)

สิ่งที่ต้องเตรียม : ใบงานที่ ๕ เรื่อง ผลเสียของการละเมิดศีล ๕

สำหรับนักเรียน : ให้นักเรียนไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักคำสอนสำคัญของศาสนาต่าง ๆ มาเบื้องต้นก่อนล่วงหน้า

